

OPPIMISEN VIINITARHA - selostus

Sammonlahden aluekehitys, ulkotilat ja maisema

Sammontalo on kulttuuritalo puistossa - monikäyttäjätalo, taipahtumakeskus ja kylätalo. Rakennuksen kiertävä uusi Sammonpuisto muodostaa aktiivisen maisemavyöhykkeen ja ulkotilojen sarjan, joka yhdistää alueen urheilupuistosta, Sammontalon ja Sammonlahden keskustan kautta Saimaan rantaan. Yhtenäinen julkinen ulkotila tukee ajatusta siitä, että rakennus palvelee alueen kaikkia asukkaita. Puisto vahvistaa sen varrella olevan alueen kolmen tärkeän julkisen rakennuksen (kirkko, tori ja uusi kulttuuritalo) muodostamaa kokonaisuutta. Aukiosarjoista muodostuva oppimispuisto toimii välituntipiha-alueena, ilmiöpohjaisen oppimisen polkuna ja alueen asukkaiden oleskelu-, virkistys- ja lähiliikuntapaikkana.

Rakennusta voidaan lähestyä turvallisesti useista eri suunnista. Talon pääsisäänkäynti, kirjasto ja ravintola sijaitsevat korttelikadun puukujan päätöskohdassa kirkon ja torin puolella. Rauhallinen veistoksellisuutta omaava rekennusmassa tekee rakennuksesta kutsuvan lähestyttäessä sitä torin suunnasta. Sammonpuisto kiertää rakennuksen itäpuolella, jolla sijaitsevat laajasti kuntalaisia palvelevat taito- ja kulttuuripalvelut. Talo avautuu puistoon. Rakennuksen iltaisin käytettäviin tiloihin on esteetön yhteys ulkoa. Rakennuksen länsi- ja lounaspuolella sijaitsevilta päiväkodin sisäänkäynneiltä sekä leikkipuistosta on lyhyt matka saattoliikenteen pysäköintipaikoille. Peruskoulun piha-alueet sijaitsevat pääsääntöisesti koulun eteläpuoleisella puistoalueella ja ne ovat suorassa yhteydessä aluetta kiertävään metsävyöhykkeeseen ja liikuntapuistoon. Huolto- ja pysäköintiliikenne rajautuvat rakennuksen pohjoispuolelle turvallisesti käyttöpiha-alueen ulkopuolelle.

Sammonpuisto

Alueen oppimisympäristö tarjoaa monenlaista liikunnallista toimintaa sekä erilaisiin ilmiöihin ja luontoon tutustumista. Ympäristö motivoi itseopiskeluun erilaisilla oleskelualueilla ja mahdollistaa erilaisten sisältöjen oppimisen opetustilojen jatkueksa myös ulos.

Koulupuiston alueella on tunnelmaltaan ja toiminnaltaan erilaisia alueita. Vauhdikkaampaa liikunnallista toimintaa, kuten leikki, pelailu ja kuntoilu, sijoittuu koulun eteläpuolelle. Tekonurmipintaist leikkialueet muodostavat omia alueita teemoittain kuten kiipeily, keinuminen, hyppiminen ja tasapainoilu. Rakennuksen edustojen kovia pintoja kuvioidaan ja käytetään muun muassa pelailuun ja leikkiin sekä vapaana tilana väliaikaiselle taiteelle.

Hieman rauhallisempaa oleskelua kuten ulko-opiskelun paikkoja, istuskelua ja majojen rakentelua sijoittuu tontin lounaisosaan. Koulun kaakkoispuolelle sijoittuu muun muassa taideaineita tukevia toimintoja kuten kivetty aukio penkkeineen, hyötypuutarha ja ulkoruokailun alue. Alueelle voi myös kerääntyä nuotion ääreen.

Pohjoiseen jatkuvaan puistoalueeseen sijoitetaan eri ilmiöihin ja aiheisiin tutustumiseen kannustavia asioita kuten aurinkokello, näköalapaikka ja kaukoputki sekä ulkosoittimet. Etelään avautuva liikuntapuisto sisältää kaksi tekonurmipintaista kenttää. Kenttien reunoille sijoittuu maastoon terassoituja katsomoalueita ja kaltevaa aurinkoista nurmirinnettä, jotka mahdollistavat pelien seuraamisen.

Päiväkodin leikkipuisto

Päiväkodin leikkipuisto jakautuu pienten ja isojen lasten leikkipu-

istoon. Puistoa rajaavat metsikköalueet, pensaat ja nurmi. Leikkialueet rajautuvat istutettuihin alueisiin ja rakennusten seinälinjoja kiertää katoksen alla kulkureitti.

Leikkialueille sijoittuu fyysisiä taitoja vahvistavia toimintoja kuten keinut, kiikut ja kiipeily. Luontotutkimiseen kannustavat suuret hiekkaleikkialueet, reitit metsikössä, eri kasvilajit ja luonnonkivet. Leikkialueilla käytetään vaihtelevia pintoja kuten tekonurmea ja haketta. Alueelle muokataan lisäksi pieni rinne, johon sijoittuu rinneliukua ja kiipeilyä sekä talvella mahdollisuus pulkkamäkeen.

Pintamateriaalit ja kasvillisuus

Rakennuksen ympärille liittyvien aukoiden ja pääkulkuväylien materiaalina käytetään harmaata maatiiltä tai kiveystä. Kulkuväylissä käytetään lisäksi asfalttia, kivituhkaa ja haketta. Puiston eri toimintoja sijoittuu tekonurmi- ja nurmikivipintaisille alueille.

Istutettavissa kasvilajeissa huomioidaan eri vuodenaajat valitsemalla ikivihreitä, keväällä kukkivia ja syksyllä ruskan värit saavia lajeja. Alueella säilytetään olevaa puustoa metsikkönä ja alueelle istutetaan uusia suurikokoisiksi kasvavia puita ja pikkupuita. Hedelmäpuilla ja marjapenssillä muodostetaan omia alueita hyötypuutarhaksi.

Hulevesiä johdetaan kenttien ja rakennuksen edustan pelailuaukion välillä olevaan sorapohjaiseen hulevesipainanteeseen. Hulevesipainanteen varteen sijoitetaan kosteikkokasvillisuutta ja kosteikon luonnonperennoja. Hulevesi lammikoituu 10-20 cm kerroksena ja imeytyy hiljalleen maaperään. Painanteelle järjestetään ylivuoto. Hulevesiä kerätään myös kulttuuripuiston alueella olevaan viivytykskaivoon, joka varustetaan käsipumpulla. Vettä käytetään viljely- ja kasvihuonealueella. Rakennuksen kattovesiä viivytetään viherkatoilla.

Rakennus ja kaupunkikuva

Kahdesta rististä muodostuvan rakennuksen massoitteelu on selkeä ja pyrkii luomaan rauhallisia ja eri mittakaavan omaavia, muuhun kaupunkitilaan luontevasti liittyviä ulkotiloja. Ison koulutilan muodostavan ristin pääjulkisivumateriaali on tiili ja päiväkodin pienessä ristissä julkisivumateriaali on pääsääntöisesti puu. Julkisivun jäsentely on modulaarinen ja loogisesti talon sisätiloja kuvaava. Veistoksellisia elementtejä (tiilireliefi ja taitelijan tekemä keraaminen julkisivukello, päiväkodin ystävälliset veistokselliset sorvatut pilarit) tuovat kaupunkikuvaan syvällisempiä merkityksiä ja vahvistavat Sammonlahden identiteettiä. Talon punatiiliarkkitehtuurin klassista elementtiä omaava arkkitehtuurikieli liittyy Sammontalon luontevasti Sammonlahden keskustan julkisten rakennusten postmodernin julkisten rakennusten sarjaksi.

Sammontalo

Talo tarjoaa toimintamahdollisuuksia alueen keskeisille opetus-, terveys, sivistys ja liikuntapalveluille ja on julkinen olohuone. Tilat mahdollistavat tehokkaan yhteis- ja vuorokäytön. Oppimiskäsityksen ja tilojen käyttötärpeiden uudistuminen ovat tuottaneet tarpeen täysin uudennlaiselle rakennustypologialle perinteisten käytävien ja luokkien muodostamien koulurakennusten sijaan. Monikäyttäjärakennuksen monipuolisen tilatarjontaa palvelee alueen asukkaita ja alueen eri toimijoita (oppilaita, asukkaat, julkiset toimijat ja kolmas sektori, yhteistyökumppanit, yliopisto).

Sammontalossa on laaja kirjo julkisesti käytettävissä olevia tiloja, jotka sijaitsevat helposti saavutettavasti ensimmäisessä kerroksessa. Niiden toiminta heijastuu suoraan puistomaisemaan. Koulu- ja päiväkotitoiminta lomittuu ulkotiloihin, ja ulkopuolis-

ten toimijoiden on helppoa käyttää rakennuksen erilaisia tiloja ja vuokrata erilaisia tilavyöhykkeitä. Yksityisemmät ja rauhallisemmat tilat sijaitsevat rakennuksen kerroksissa omissa siiveissä. Päiväkoti muodostaa oman rauhallisen, mittakaavaltaan pienemmän yksikön. Rakennus tarjoaa käyttäjilleen ravitsemista esteettisiä elämyksiä tilallisten, valosuunnittelun ja materiaalivalintojen kautta.

Oppimisen viinitarha

Tilat ja pedagoginen konsepti

Sammontalo edustaa innovatiivista koulurakennustypologiaa, joka ammentaa vaikutteita konserttitalotyyppologiaa. Rakennus on oppimisen viinitarha, joka mahdollistaa yhteisöllisen ja elämyksellisen oppimiskokemuksen ja tiedonrakentelun. Tilojen suunnittelun lähtökohdina ovat olleet perusopetuksen opetussuunnitelma ja uusi varhaiskasvatussuunnitelma. Rakennuksen erikoistiloissa on mahdollisuus tutkivaan tieto-, taito- ja taideaineiden projektimaiseen oppimiseen. Kotialueiden tilat mahdollistavat oppimisen eri oppimiskäytösten mukaisesti niin pienryhmissä, itsenäisesti, digitaalisesti kuten tarvittaessa opettajan ohjaamana.

Tilarakenteeltaan oppimismaisema koostuu erilaisista äänivyöhykkeistä.

Keskiössä on viinitarhamaisesti terassoitu yhteisöllinen avoin oppimisympäristö, joka toimii koko rakennuksen yhteisenä projektitilana. Sen ydin avautuu näyttämön kautta puiseen liikuntasaliin, joka toimii myös juhlasalina.

Viinitarhan maisemaa jäsentävät sarja puisia mökkejä, jotka ovat kaikkien käytettävissä olevia neuvottelu-, työskentely- ja kohtaamistiloja. Ne voivat toimia myös näyttelytiloina. Mökkien seinät on verhoiltu ääntä vaimentavalla kiinnityspinnalla ja niissä on sekä todellisia että virtuaali-ikkunoita (seinään integroitua näyttöjä). Käyttäjät voivat muokata ja tuottaa mökeissä omia merkityksiään ja toimintojaan.

Ensimmäisen kerroksen läpi kulkee julkinen pajakatu, joka sisältyy eri taito- ja taideaineiden opetustiloihin. Pajakadulla on erilaisia työskentelypöytäryhmiä, joita on mahdollista käyttää makerspacetiloina sekä koulupäivän aikana että ilta-aikaan. Se muodostaa tapahtuma-, näyttely- ja kohtaamisvyöhykkeen. Riittävän välineistön ja materiaalien saatavillaolo on varmistettu verstaiden ja ateljeiden yhteydessä olevien yhteisten säilytystilojen avulla.

Talon toinen kerros on yhteinen olohuone. Olohuoneissa on tarjolla erilaisia työskentelypisteitä niin yksilölliseen kuin ryhmässä työskentelemiseen. Myös palautumiseen ja lepoon on tilaa. Pienten lasten siivessä sijaitsee yhteinen leikkitali. Isompien oppilaiden olohuoneista löytyy puolestaan erilaisia media-, peli-, monilukupisteitä. Tiloissa sijaitsevat sekä oppilaiden että henkilökunnan oleskelu- ja taukotilat. Toisen kerroksen materiaaleissa korostuvat puu ja pehmeät materiaalit.

Viinitarhan ulommaisissa ja ylimmissä osissa ovat oppimisyhteisöjen rauhalliset kotialueet. Keskiössä on oppimisaula, joka toimii oppimisyhteisön yhteisenä työskentelytilana. Tilassa on kaivo-, vesipiste ja pieni keittiötila. Rauhalliset ja eri tarkoituksia palvelevat luokkatilat liittyvät julkisivua pitkin oppimisaulaan. Luokkatilat on yhdistettävissä toistensa kanssa ja aulatilaan. Jokaisessa aulassa on piilopirtti, jota voidaan käyttää vetäytymistilana palautumiseen ja lepoon. Tilasuunnittelun ja kalustuksen

avulla varmistetaan riittävä työskentelypisteiden määrä.

Talon sisään kotialueet avautuvat oppimisyhteisön kotialueeseen kuuluvan opetusterassin ja projektitalstan kautta. Projektitalstaan liittyy useinmiten oma mökki. Projektitalstalla voidaan tuottaa yhteisiä sisältöjä tai toteuttaa eri toimijoita osallistavia projekteja. Oppimispalstat ja projektitilat ovat yhteisöllisiä julkisia paikkoja, jotka edistävät eri ikäryhmien välistä kohtaamista. Ne ovat luonteeltaan talon sisäisiä kaupunkitiloja.

Oppimisauloissa ja luokkatiloissa kiinnitetään huomio erityisesti hyvän tila-akustiikan suunnitteluun, ja ne on tarkoitettu erityisesti rauhalliseen työskentelyyn. Oppimisyhteisöjen kotialueilla sijaitsevat kaikki erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden luokat. Henkilökunnan tiimitilat on sijoitettu lähelle oppilaita, ja näin aikuisten läsnäolo ympäristössä luo turvallisuutta.

Tekniset ratkaisut ja kestävä kehitys

Rakennusratkaisut ja rakennuksen käyttö- ja ylläpitoratkaisut on suunniteltu kestävästi kehityksen periaatteiden mukaisesti ja energiataloudellisesti. Rakennuksen perusratkaisut perustuvat käytettävyyteen, muuntojoustavuuteen ja esteettisyyteen. Rakennuksen kompakti massa on energiatehokas. Rakennuksen säännönmukainen mitoitukseltaan optimoitu pilari-palkkirunko mahdollistaa muuntojoustavuutta. Koko runko voidaan rakentaa elementtirakenteisena. Betonin, tiilen, puun ja lasin muodostama materiaalipaletti on kaunis, kestävä, selkeä ja ajaton. Tarkoitukseenmukaisen kokoiset ikkunat ja varjostus suojaavat rakennuksen ylikuumentumiselta. Koko juhlasalin kattopinta katetaan aurinkopaneelilla. Päiväkodin viherkatto toimii vettä hidastavana elementtinä. Koneellissa ilmavaihdossa on tehokas lämmön talteenotto ja iso piha-alue mahdollistaa maanlämmön käytön. IV-konehuoneet ovat kolmannessa kerroksessa, ja päiväkodin päällä toisessa kerroksessa. Muut tekniset tilat sijaitsevat keittiösiiven kellarissa.

Rakentamisen vaiheet

Koko rakennus voidaan toteuttaa kolmessa eri vaiheessa. Olemassa olevat koulu- ja päiväkotirakennukset voivat toimia rakennusprosessin ajan väistötiloina.

Yhteissuunnitteluprosessi

Sammontalon tilakokonaisuutta suunnitellaan ja kehitetään yhteistyössä tulevien käyttäjäryhmien, yhteistyökumppanien kanssa. Käyttäjät yhteistyö muodostaa suunnittelun lähtökohdan. Suunnittelutiimiin kuuluvat kokeneet suunnittelijat ja oppimisympäristöjen kehittämiseen erikoistuneet oppimisen asiantuntijat työskentelevät muutosagentteina yhteistyössä käyttäjien sekä Lappeenrannan kaupungin toimijoiden että eri palvelutoimintojen edustajien kanssa. Työskentelyssä järjestetään tulevaisuustyöpajoja, joissa visioidaan yhdessä monikäyttäjätalon tulevaisuutta sekä käyttäjäklinikoita, joissa perehtytään kukin käyttäjäryhmään tilatarpeisiin ja suunnittelukysymyksiin yksityiskohtaisesti. Suunnitteluprosessi tarjoaa käyttäjät yhteisölle alustan kehittää yhteistä tulevaisuutta jo ennen uuteen rakennukseen muuttamista. Suunnitteluprosessiin osallistuminen mahdollistaa käyttäjille uudenlaisen tilojen edellyttämien toimintatapojen suunnittelemisen ja kokeilemisen. Työskentelyyn kutsutaan myös naapurustoa ja Lappeenrannan kaupungin muita toimijoita uusien oppimisen toimintatapojen kehittämiseksi.

Pinta-alat

Hym: 13630 m²
Bruttoala: 15665 m²
Tilavuus: 98610m³

(Neuvola)

(Hym: 210 m²)
(Brutto: 230 m²)
(Tilavuus: 1150 m³)